

МУНІЦИПАЛЬНО-ПРАВОВА ІНТЕГРАЦІЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Інтеграції муніципального права в умовах реалізації положень урядової Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні від 01.04.2014 року щодо посилення правової, організаційної та матеріальної спроможності територіальних громад, органів місцевого самоврядування, провадження їх діяльності з дотриманням принципів та положень Європейської хартії місцевого самоврядування¹ уявляє собою особливий вид діяльності соціально-політичного утворення, що бере участь у міжнародному інтеграційному спілкуванні на теренах Європи. Тому постає необхідність здійснення перспективної наукової розробки проблеми його міжнародної правосуб'єктності, зокрема, щодо інституціоналізації інтеграційного утворення, що виникає в процесі асоціації України з Європейським Союзом (ЄС). Окрім того, що в даному випадку в країні-кандидатів (або країні-учасників асоціації) впроваджується європейський спосіб прийняття політичних рішень, ЄС отримує і владне управління частково у власні руки (на наднаціональному рівні), що формує “європейське управління” (англ. EU governance).

У ХХ ст. на нормативному функціонуванні Європейського Союзу були сформульовані численні теорії європейської інтеграції, що розкривають її основні аспекти, тенденції і закономірності.² Зокрема, до теорій, що орієнтовні на розробку та уточнення понятійного апарату і дефініцій (або дескриптивні теорії) відносяться: теорія самоврядування; мережаний підхід; новий інституціоналізм; регіоналізм (регіоналізація).

Таким чином, достатньо тривало конкретний досвід Європейських спільнот, а пізніше Європейського Союзу, став ототожнюватися з феноменом “інтеграція” та його значенням. Успіхи інтеграційних процесів у будь-якій точці планети стали “автоматично” оцінюватися скрізь призму еволюції Європейського Союзу.

Отже, інтеграція створює новий тип суспільних відносин і для їх юридичного опосередкування необхідна відповідна нормативність, що відповідає цілям нової ментальності. Будь-який процес економічної інтеграції (inter alia) України в загальноєвропейський простір – “це інституціоналізована система

¹ Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні” від 01.04.2014 року № 333-р // Офіційний вісник України. – 2014. – № 30. – Ст. 831.

² European Integration Theory / Antje Wiener and Thomas Dies (eds.). – N.Y., L.: Oxford University Press, 2009. – [290 pages]. – P. 17.

створення норм, і організація, яка їх створює і набуває статусу суб'єкта міжнародного права"¹.

Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, від 27.06.2014 року² в преамбулі, зокрема, проголошує: бажання просувати процес реформ та адаптації законодавства в Україні, що сприятиме поступовій економічній інтеграції і поглибленню політичної асоціації; впевненість у необхідності для України впроваджувати політичні, соціально-економічні, правові та інституційні реформи з метою ефективного виконання цієї Угоди та будучи відданими рішучій підтримці цих реформ в Україні; зобов'язання з підтримування транскордонного та міжрегіонального співробітництва; зобов'язання щодо забезпечення поступової адаптації законодавства України до *acquis* ЄС відповідно до напрямів, визначених у цій Угоді, та забезпечувати ефективно її виконання. Співробітництво, що відбувається, на двосторонньому, регіональному та європейському рівнях ґрунтується, зокрема, на такому принципі, як повага самотності та інтересів місцевих громад, особливо у сільській місцевості (п. "а" ч. 1 ст. 400 зазначеної Угоди).

На інституціоналізацію муніципального права впливає також взаємодія з джерелом іншого інтеграційного об'єднання, як комунітарне право Європейського Союзу. Так згідно із ст. 474 зазначеної Угоди "Україна здійснюватиме поступове наближення свого законодавства до права ЄС" та передбачено експертне та методологічне забезпечення процесу наближення законодавства України до права ЄС. Комунітарне право уявляє собою автономну правову систему і застосовується на підставі принципів прямої дії, безпосереднього застосування і верховенства над нормами внутрішнього законодавства. Викликає інтерес, що наприклад, латиноамериканські спеціалісти відрізняють терміни "комунітарне право" і "інтеграційне право": "Інтеграційне право уявляє собою сукупність норм, правил і цінностей, які регулюють процеси інтеграції і таким чином забезпечують їх розвиток. Коли ж інтеграційне право набуває наднаціональних рис, з'являється комунітарне право, що є еволюційною категорією від інтеграційного права. Таким чином, комунітарне право – це найвища (або розвинута) форма інтеграційного права"³.

¹ Lopez Luis F.A. *Ordemamiento juridico basico para la constitucion de la zona libre de comercio de Sudamerica* / Luis Fernando Arnau Lopez // Universidad Andina Simon Bolivar de Bolivia. Facultad de Integracion. Maestria de Integracion y Comercio Internacional [Electronic resource]. – Mode of access: WWW.URL: <http://www.comunidadandina.org/BDA/docs/BO-INT-0007.pdf> (Дата звернення: 01.10.2014 року).

² Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, від 27.06.2014 року, ратифікована із заявою Законом № 1678-VII від 16.09.2014 року // Офіційний вісник України. – 2014. – № 75. – Том 1. – Ст. 2125.

³ Midón Mario A.R. *Derecho de la integración: aspectos institucionales del Mercosur* / Mario A.R. Midón. – Buenos Aires: Rubinzal-Culzoni Editores, 1998. – [462 paginas]. – P. 50-51.

Зокрема прикладом правової інтеграції у сфері розвитку місцевої і регіональної демократії є те, що ст. 404-405 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, передбачено: укладення угод про співробітництво між територіальними громадами для ведення секторального діалогу; вивчення європейського досвіду місцевого самоврядування, організації семінарів в Україні, навчальних поїздок до держав-членів ЄС тощо; укладення угод про співробітництво між територіальними громадами для ведення секторального діалогу. Зазначені заходи здійснюються за співпраці з Генеральним директором Європейської Комісії “Сільське господарство та розвиток сільських територій”.

Поглиблення інституціоналізації муніципального права можна спостерігати згідно з положеннями ст. 446-449 зазначеної Угоди, що передбачають розроблення проекту Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів у зв’язку з ратифікацією Протоколу № 3 до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями стосовно об’єднань євро регіонального співробітництва” за співпраці з Генеральним директором Європейської Комісії “Регіональна політика та урбанізація” і Комітетом Регіонів Європейського Союзу.¹

Зокрема, ст. 447 передбачено, що сторони зазначеної Угоди будуть підтримувати та посилювати залучення місцевих та регіональних органів влади до транскордонного та регіонального співробітництва та відповідних управлінських структур із метою посилення співробітництва шляхом створення сприятливої законодавчої бази, підтримки та нарощування потенціалу розвитку, а також забезпечення зміцнення транскордонних та регіональних економічних зв’язків та ділового партнерства.

Для досягнення цілей цієї Угоди Рада асоціації має повноваження приймати рішення в рамках сфери дії цієї Угоди у випадках, передбачених нею (ч. 1 ст. 463 зазначеної Угоди). Такі рішення є обов’язковими для договірних сторін, які вживають необхідних заходів, у тому числі, в разі необхідності, заходів у рамках спеціальних органів, створених відповідно до цієї Угоди, для виконання прийнятих рішень. Рада асоціації може також надавати рекомендації.

Комітет асоціації має повноваження приймати рішення у випадках, передбачених у цій Угоді, та у сферах, в яких Рада асоціації делегувала йому свої повноваження. Такі рішення є обов’язковими для договірних сторін, які вживають необхідних заходів для їх виконання. Комітет асоціації готує свої рішення за згодою договірних сторін (ч. 3 ст. 465 зазначеної Угоди).

Таким чином, міжнародна муніципально-правова інтеграція обумовлює

¹ Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони” від 17.09.2014 року № 847-р // Офіційний вісник України. – 2014. – № 77. – Ст. 2197.

ПОНЯТТЯ ТА КАТЕГОРІЇ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ

процес закономірного розвитку договірної (статутної) міжнародної організації або асоціації з нею, що наділена правосуб'єктністю, а отже, можливістю здійснювати в межах компетенції юридично значимі дії, обов'язкові для держав-членів (договірних сторін), або виступати в якості міжнародного форуму (конференції тощо), на якому держави-члени (договірні сторони) можуть обговорювати і самостійно приймати рішення (рекомендації тощо), оформлювати їх окремими угодами (протоколами тощо) у сфері місцевого самоврядування, транскордонного та регіонального співробітництва територіальних громад, децентралізації державного управління. Основним механізмом здійснення міжнародної муніципально-правової інтеграції є міжнародний договір.

Інтеграція України в правову (комунітарну) систему Європейського Союзу та в умовах участі в діяльності Ради Європи уявляє собою розповсюджений і об'єктивно обумовлений процес із функціонування сучасного європейського правопорядку. Правова інтеграція може бути обумовлена різними чинниками і охоплювати різні сфери суспільного життя. Головним чинником міжнародної муніципальної інтеграції постає необхідність політико-правового співробітництва держав і усунення перепон у розвитку місцевого самоврядування. Правова інтеграція повинна розвиватися поступово згідно з механізмами і закономірностями, досягненнями теорії права та з врахуванням історико-типових особливостей держав.

Кожному з етапів інтеграції відповідає певна форма правової інтеграції. Форма муніципально-правової інтеграції уявляє собою сукупність правових механізмів, які супроводжують увесь процес об'єднання зусиль (спільних дій) з імплементації та адаптації стандартів, цінностей та конвенційних норм у сфері побудови системи місцевого самоврядування європейськими державами. Головним критерієм розмежування форм правової інтеграції є ступінь інтеграції. Ступінь правової інтеграції держав це: обсяг повноважень, що передаються (надаються); порядок створення наднаціональних органів управління; механізм прийняття і застосування рішень на рівні інтеграційного утворення. Саме це обумовлює наявність міжнародної правосуб'єктності такого утворення і його участь у міжнародних відносинах.

Людмила Гарашенко,

к.ю.н., доцент, доцент кафедри права
Київського національного лінгвістичного університету
lyudag2003@ukr.net

СТРОКОВИЙ ТРУДОВИЙ ДОГОВІР ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ ІТАЛІЇ

Важливу роль у сучасних умовах відіграють гнучкі норми трудового законодавства, які забезпечують перерозподіл трудових ресурсів, сприяють створенню нових підприємств та робочих місць. Суворий захист робочих місць, у